

Міхель Р.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної безпеки та стратегічних студій
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Грицишин А.Т.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму
Львівського національного університету імені Івана Франка*

Mikhel Romana

*PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of International
Security and Strategic Studies
Ivan Franko National University of Lviv*

Hrytsyshyn Anna

*PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Tourism
Ivan Franko National University of Lviv*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті проаналізовано розвиток українсько-польського транскордонного співробітництва в контексті європейської інтеграції та повномасштабної російської агресії. Особлива увага приділяється впливу мінливої геополітичної ситуації в Європі на програму українсько-польського транскордонного співробітництва Interreg Next. Автори аналізують, як ця програма адаптувалася до нових реалій, зокрема, до надання гуманітарної допомоги та підтримки біженців. Досліджується роль транскордонного співробітництва у зміцненні безпеки в регіоні та його потенціал для подальшого розвитку. Оцінюються виклики, з якими зіткнулися програми ТКС, та шляхи їх подолання. У статті також розглядаються перспективи подальшого розвитку співробітництва та його роль у подоланні наслідків війни та зміцненні євроінтеграційних процесів в Україні.

Ключові слова: польсько-українські відносини, Європейський Союз, Interreg Next, транскордонне співробітництво, регіональний розвиток, сталий розвиток, гуманітарна допомога, безпека.

Постановка проблеми. Транскордонне співробітництво (ТКС) відіграє фундаментальну роль у концепції сталого розвитку. Сталий розвиток розглядається Всесвітньою комісією з навколишнього середовища та розвитку як збалансоване прагнення до економічного процвітання, соціальної справедливості та збереження довкілля [1]. Виходячи за межі національних кордонів і використовуючи спільні інтереси, транскордонне співробітництво забезпечує шлях до сталого зростання, яке є одночасно інклюзивним та інтегрованим. З економічної точки зору, ТКС сприяє синергії шляхом узгодження регіональних стратегій розвитку, створюючи економію від масштабу та підвищуючи конкурентоспроможність у прикордонних регіонах [2, с. 123]. Працюючи спільно, регіони можуть максимізувати свої ресурси, стимулюючи інновації та ефективність, що в кінцевому підсумку призводить до сталого економічного зростання [3, с. 77].

Транскордонне співробітництво між Україною та державами-членами Європейського Союзу завжди відіграло значну роль для розвитку українських регіонів. У 2024 році виповнилося 20 років

з моменту старту першої програми польсько-українського транскордонного співробітництва в рамках моделі територіального співробітництва ЄС. Проте, питання польсько-української співпраці набувають дедалі більшої актуальності в контексті динамічно мінливої геополітичної ситуації в Європі. Як зазначає Н.В. Волкова, військова агресія російської федерації проти України кинула виклик Європейському Союзу у питаннях, що впливають на європейську економічну стабільність, безпеку та демократію, крім того це також виклик позиції ЄС, як одному із головних гравців на міжнародній арені [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Транскордонне співробітництво між Україною та Польщею є надзвичайно актуальним напрямом наукових досліджень, особливо в контексті європейської інтеграції та поглиблення двосторонніх відносин. Такі вчені, як Андерсон та О'Дауд, стверджують, що кордони, які традиційно розглядаються як бар'єри, можуть перетворитися на мости, коли державні та недержавні суб'єкти беруть участь у спільних проєктах, які сприяють взаємній вигоді та порозумінню [5, с. 593–604]. Ця точка зору узгоджується

з теоріями європейської інтеграції, які припускають, що посилення зв'язків зменшує шанси на відновлення конфлікту [6].

Витоки та організаційно-правові рамки Європейської політики сусідства (ЄПС) добре відомі в науковій літературі. Існує консенсус щодо того, що ключовими причинами народження ЄПС були необхідність всебічного регулювання відносин ЄС із сусідніми країнами [7, с. 365] та зміцнення позиції ЄС як «актора» на світовій політичній арені [8, с. 366].

Серед українських вчених, О. Зарічна у своєму дослідженні аналізує досвід міжнародної спільноти щодо впровадження системи транскордонного співробітництва, а також досліджує нормативно-правові та методологічні засади транскордонного співробітництва як напрямку євроінтеграційних процесів в Україні [9, с. 22–107]. Ю. Окуньовська досліджуючи ТКС України в умовах війни зазначає, що партнерство та геостратегічне значення держав прикордоння та України сприяє формуванню у регіоні Центральної Європи тандему регіональних лідерів, здатних протистояти викликам і загрозам міжнародному порядку, що змінюється [10, с. 70–74].

Т. Журженко у своїй статті досліджує історичний контекст та сучасний стан польсько-українського кордону як зовнішнього кордону НАТО та ЄС [11]. Х. Притула, Є. Лазневська досліджуючи особливості розвитку прикордонних регіонів України та Польщі в умовах початку війни між Україною та Росією, дійшли висновку, що значний притік біженців зі східних регіонів України став серйозним викликом для соціально-економічного розвитку цих регіонів [12, с. 16–17].

Формулювання цілей статті. Вивчення особливостей розвитку транскордонного співробітництва між Україною та Польщею в рамках програми транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки є безперечно актуальною темою

дослідження, адже програма була значно переформатована у зв'язку із повномасштабним вторгненням Росії в Україну.

Таким чином, метою статті є дослідження програми українсько-польського транскордонного співробітництва Interreg NEXT в контексті сучасних викликів та майбутніх перспектив.

Результати дослідження. Історія транскордонного співробітництва між Україною та ЄС починається з початку 1990-х років, коли Україна почала активно шукати співпрацю та партнерство з Європейським Союзом після здобуття незалежності від Радянського Союзу. У період з 1991 по 2006 рік в рамках програми TACIS було виділено близько 7 мільярдів євро на різні проекти, зосереджені на торгівлі, енергетиці, транспорті, навколишньому середовищі та регіональному розвитку. Співпраця набула особливого імпульсу після розширення ЄС у 2004 році, коли між Україною та ЄС появився безпосередній кордон.

Відтак, починаючи з 2004 року існувало два види програм. Перша внутрішня – INTERREG (на основі Європейського фонду регіонального розвитку) – спрямована на підтримку прикордонних регіонів ЄС у подоланні їхнього периферійного статусу та розвитку транскордонного співробітництва через внутрішні кордони. Друга зовнішня – в рамках Європейської політики сусідства – спрямована на підтримку співробітництва вздовж зовнішніх кордонів ЄС і побудові добросусідських відносин з партнерами з третіх країн (див. табл. 1).

Європейська політика сусідства відіграє важливу роль у розвитку транскордонного співробітництва, основною метою якої є підтримка громадянського суспільства, сприяння верховенству права та встановлення глибокої і сталої демократії. За допомогою своїх фінансових інструментів ЄПС стимулює соціально-економічний розвиток транскордонних територій, розташованих на зовнішніх кордонах ЄС.

Таблиця 1

Структура та розподіл коштів, виділених на ТКС в окремих програмах у 2004–2027 рр.

Назва програми ТКС	2004–2006	2007–2013	2014–2020	2021–2027
Внутрішні кордони				
Південна Балтика	–	60,7	83,0	85,5
Польща – Саксонія	26,6	105,1	70,0	60,3
Бранденбургія – Польща	30,0	124,5	100,0	88,3
Макленбургія/Банденбургія – Польща	29,9	132,8	134,0	124,5
Чехія – Польща				
Польща – Словаччина	18,0	219,5	226,0	178,9
Литва – Польща	–	71,7	60,2	45,7
Зовнішні кордони				
Польща-білорусь-Україна	37,8	186,2	183,0	–
Польща – Україна	–	–	–	214,4
Литва – росія – Польща	24,2	124,2	–	–
Польща – росія	–	–	37,5	–
Разом	177,0	1184,2	1072,3	930,1

Джерело: [13]

У 2020 році завершилася чергова шестирічна програма ТКС між Україною, Польщею та білоруссю. З точки зору бюджету, це була найбільша така програма Європейського інструменту сусідства на сухопутних кордонах ЄС. Програма на 2021–2027 роки спочатку була підготовлена у тристоронньому форматі, однак через використання білоруською владою мігрантів на зовнішніх кордонах ЄС та подальшу участь білорусі у військовій агресії росії проти України у 2022 році транскордонне співробітництво з білоруссю призупинено. Тому Програма Interreg NEXT на 2021–2027 роки є двосторонньою [14].

Постало питання у вирішенні багатьох соціальних та економічних проблем, життєздатність дев'яти з 17 запропонованих програм Interreg NEXT була поставлена під сумнів через російську агресію, що вплинуло на майже 304 млн євро, або близько 30% від загального обсягу запланованих асигнувань. З огляду на це, Європейська комісія (ЕК) вжила таких заходів:

- До березня 2022 року Комісія призупинила фінансування проєктів з програм ТКС на 2014–2020 роки та процес програмування на 2021–2027 роки з білоруссю через її явну підтримку військової агресії.

- У березні 2022 року було запущено ініціативу «Згуртованість для біженців у Європі» (CARE). Ця законодавча пропозиція була зосереджена на перерозподілі фондів згуртування ЄС для допомоги українським біженцям.

- До середини 2022 року Комісія запропонувала внести зміни до правил транскордонного

співробітництва Європейського інструменту сусідства (ENI CBC), маючи намір спрямувати кошти ENI CBC на українських біженців та допомогти бенефіціарам програми ЄС, які постраждали через призупинені угоди про фінансування.

- До серпня 2023 року додаткові асигнування в розмірі 48,5 мільйонів євро було офіційно спрямовано на програму Interreg NEXT Польща–Україна. Цей фонд було перерозподілено з припинених програм Європейського територіального співробітництва, які раніше брали участь у росії та білорусі [15, с. 44].

Таким чином, програма Interreg NEXT на 2021–2027 охоплює чотири польських воєводства (Люблінське, Підкарпатське, Підляське та частину Мазовецького) та шість областей України (Волинську, Львівську, Закарпатську, Рівненську, Тернопільську та Івано-Франківську).

На її реалізацію Європейський Союз виділив 235,9 млн євро (з яких щонайменше 214,4 млн євро на проєкти), а загальний бюджет становить понад 262 млн євро. Цілі Програми реалізуються у 6 основних пріоритетах: *довкілля, охорона здоров'я, туризм, співпраця, кордони, доступність* з використанням стратегічних великих інфраструктурних проєктів, регулярних проєктів та фондів малих проєктів (див. табл. 2).

В рамках програм транскордонного співробітництва мають право подавати заявки широке коло суб'єктів, починаючи від державних установ, рятувальних служб/служб з управління в надзвичайних ситуаціях, поліції, пожежних бригад, медичних

Таблиця 2

Пріоритети та конкретні цілі програми ТКС Interreg NEXT Польща-Україна 2021–2027

Пріоритет	Цілі	Бюджет, млн євро
Довкілля	1. Підтримка адаптації до зміни клімату та запобігання ризикам, пов'язаним зі стихійними лихами та катастрофами, а також підвищення стійкості до них з урахуванням екосистемного підходу. 2. Підтримка доступу до води та сталого управління водними ресурсами. 3. Посилення захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури, в тому числі в міських районах та зменшення всіх форм забруднення. 4. Сприяння переходу до економіки замкненого циклу та ресурсоефективної економіки.	99,5
Здоров'я	Забезпечення рівного доступу до охорони здоров'я та підтримка стійкості систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу та підтримку переходу від інституційного догляду до догляду на рівні сім'ї та громади.	53,4
Туризм*	Посилення ролі культури та сталого туризму в економічному розвитку, соціальній інтеграції та соціальних інноваціях.	3,9
Співпраця	Підвищення ефективності державного управління шляхом сприяння правовому та адміністративному співробітництву та співпраці між громадянами, суб'єктами громадянського суспільства та інституціями, зокрема з метою усунення правових та інших перешкод у прикордонних регіонах.	5,1
Кордони	Більш безпечна та захищена Європа.	10,7
Доступність	Розвиток та зміцнення сталої, стійкої до зміни клімату, інтелектуальної, інтермодальної національної, регіональної та місцевої мобільності, включаючи покращення доступу до Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T) та транскордонної мобільності.	41,8

* У зв'язку з війною в Україні конкурс проєктів за пріоритетом «Туризм» призупинено. Буде реалізовано лише один проєкт «Карпатська вузькоколійка – подорож слідами Карпатської лісової залізниці» (відібраний у позаконкурсній процедурі).
Джерело: складено автором за [14]

рятувальних служб до неурядових організацій. Діяльність неурядових організацій може сприяти моніторингу загроз місцевій безпеці, наданню медичної та психологічної допомоги, підтримці професійним рятувальним службам, а також організації та розподілу гуманітарної допомоги.

Як і в програмному періоді 2014–2020, пріоритети Програми 2021–2027 рр. будуть доповнювати ширші пріоритети розвитку обох країн. Програма узгоджується з довгостроковими національними стратегіями. У Польщі – це Стратегія відповідального розвитку на період до 2020 року (включаючи перспективу до 2030 року). Стратегія визначає основні умови, цілі та напрямки розвитку Польщі в соціальному, економічному, екологічному та просторовому аспектах на перспективу 2020 та 2030 років. Стратегія визначає нову модель розвитку – відповідальний розвиток, а також розвиток, який є соціально та територіально сталим. В Україні – це Стратегія розвитку України до 2030 року – документ, спрямований на досягнення європейських стандартів життя та гідного становища України у світовому масштабі.

Роль Польщі в допомозі Україні на початку війни важко переоцінити. Після початку конфлікту східні воєводства Польщі – через свою географічну прилеглість до епіцентру переміщення біженців – перетворилися на критичні гуманітарні та матеріально-технічні епіцентри, прихистивши значну кількість переміщених українців. З метою надання адекватної допомоги громадянам України, які рятуються від війни, Польща прийняла закон «Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави» (*O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa*, 2022). Цей закон передбачав різні види допомоги для українців, що стало прикладом швидкого реагування на виклики та запобігання гуманітарній катастрофі через велику кількість біженців [16, с. 70]. Українці отримали доступ до соціальних послуг, тимчасового безкоштовного житла, юридичну, медичну, психологічну та гуманітарну допомогу. Міністерство юстиції Польщі забезпечило доступ до безоплатної правової допомоги та консультацій.

Активно реагуючи на це, керівництво Програми Interreg NEXT впровадило кілька ключових змін:

- модифікували існуючі протоколи, щоб дозволити неголовним бенефіціарам як з Польщі, так і з України функціонувати незалежно, дистанціювавши їх від афілійованих установ у Білорусі;
- після лютого 2022 року видатки, пов'язані з білоруськими бенефіціарами, були визнані незаконними;
- біженцям було надано доступ до інфраструктурні об'єкти та обладнання проєктів;
- проєкти транскордонного співробітництва були переглянуті задля задоволення потреби біженців через програми інтеграції, мовну допомогу та спеціальні ініціативи для дітей;
- було запроваджено сім додаткових проєктів на суму 4 673 936,4 євро, спрямовані на вирішення ескалації міграційної кризи [3, с. 90].

Програма також зосередилася на підвищенні логістичної стійкості регіону, особливо у світлі активізації військових дій. Коригування вантажних і пасажирських маршрутів українських і польських залізниць та пасажирських маршрутів на українських та польських залізницях зміцнили позиції Львова та Жешува як центральних логістичних вузлів. Однак ці зміни не обійшлися без труднощів через невідповідність ширини колії стандартам ЄС. У відповідь на ці логістичні перешкоди були розроблені нові заходи, такі як відкриття нового маршруту в пункті пропуску «Рава-Руська», що підкреслює постійні зусилля, спрямовані на усунення цих проблем і підвищення ефективності транскордонних перевезень.

Таким чином, проєкти, які спочатку були розроблені для сприяння регіональному розвитку, швидко адаптувалися для підтримки потоку біженців і переміщених осіб, продемонструвавши дивовижну стійкість. Інфраструктура та ресурси, спочатку виділені для цілей розвитку, були ефективно перепрофільовані для забезпечення необхідної підтримки ВПО. Наприклад, через проєкт L4U6 надана важлива медична допомога західним регіонам України. До медичних закладів Львова, Волині, Рівненщини та Закарпаття було доставлено чотири машини швидкої допомоги, чотири електрогенератори, 320 кліпс та 320 мультибандажних матеріалів. Проєкт забезпечив обладнання місцевих служб охорони здоров'я для ефективнішого вирішення надзвичайних ситуацій [14].

Ще одним яскравим прикладом адаптивності є проєкт «Країна рівних шансів», який спочатку був спрямований на підтримку людей з обмеженими можливостями в Замості, Польща, та Кременці, Західна Україна. З початком конфлікту фокус проєкту розширився на безпосередню допомогу біженцям. Команда сприяла безпечному переміщенню понад ста українських сімей з дітьми з інвалідністю до Польщі, надаючи їм довготривалий притулок та продовження реабілітації.

Аналогічно, проєкт “SOS Rescue”, який був створений для підвищення ефективності транскордонних гірських рятувальних операцій, перетворив свій навчальний тренувальний центр у Центр з надзвичайних ситуацій для України. Цей центр не лише продовжив свої навчальні програми, але й надав притулок близько п'ятдесяти біженцям, а також організував для них житло в Польщі [17].

Крім того, проєкт «Жешув і Виноградів – міста, дружні до тварин» (CBC4animals) скоригував свої цілі у відповідь на кризу. Спочатку проєкт був зосереджений на стерилізації та вакцинації тварин, однак згодом проєкт розширив свою сферу діяльності, включивши в неї переміщення та догляд за тваринами із зон конфлікту, забезпечуючи добробут тварин, які були змушені покинути свої домівки через війну.

Співпраця між Україною та Польщею у сфері безпеки набула особливої актуальності в контексті російської агресії. Дві країни активно

співпрацюють над зміцненням оборонних спроможностей, обміном розвідувальною інформацією та розвитком спільних військових навчань. Так, окрім програми допомоги біженцям, у рамках ТКС дію й програми спрямовані на посилення прикордонної безпеки (ціль Кордони). Зміцнення прикордонної безпеки є важливим аспектом співпраці. Спільні заходи спрямовані на запобігання незаконній міграції, контрабанді та іншим видам транскордонної злочинності.

Не зважаючи на підтримку з боку країн ЄС, Україна щодня приймає різного роду виклики у сфері безпеки. З огляду на це, вважаємо, що двостороння співпраця має здійснюватися із врахуванням таких завдань:

- забезпечення довгострокової підтримки: забезпечення довгострокової сталості військової та гуманітарної допомоги Україні залишається ключовим викликом;

- подолання наслідків війни: війна мала значний вплив на обидві країни, що вимагає продовження співпраці для подолання гуманітарних, економічних та соціальних наслідків;

- поглиблення інтеграції: подальше поглиблення співпраці у сфері безпеки, включаючи потенційну майбутню оборонну інтеграцію, матиме вирішальне значення для зміцнення регіональної безпеки та стримування майбутньої агресії.

Партнерство у сфері безпеки між Польщею та Україною є свідченням незламної сили солідарності перед обличчям агресії. Ця співпраця є не лише важливою складовою для оборони України, але й слугує наріжним каменем регіональної безпеки у Східній Європі, забезпечуючи дотримання принципів суверенітету і територіальної цілісності.

Як зазначає Г. Перепилиця, стратегічне партнерство між Польщею та Україною сьогодні має бути підпорядковане розбудові регіонального комплексу безпеки, який може вирішити дилему НАТО, України і всієї європейської архітектури безпеки. Стратегічне партнерство повинне бути спрямоване на перемогу України у війні з росією, що підтверджується його змістовними вимогами [18, с. 434]. З вищезазначеного випливає, що найбільш значущим аспектом українсько-польського стратегічного партнерства є військова складова. Польща зарекомендувала себе моральним лідером у наданні військової допомоги Україні та лідером в інших сферах європейської безпеки.

Висновки. Таким чином, у багатогранній сфері глобальної геополітики нещодавня російська агресія в Україні підкреслила притаманну стійкість і адаптивність ініціатив ТКС, особливо вздовж польсько-українського кордону. Проекти транскордонного співробітництва були переглянуті, а фінансування проєктів в білорусії зупинений. Програма Interreg NEXT стала важливим інструментом для надання гуманітарної допомоги, підтримки біженців та зміцнення стійкості та безпеки прикордонних регіонів.

Транскордонне співробітництво між Україною та Польщею має великий потенціал для подальшого розвитку. Програма Interreg NEXT може стати потужним інструментом для відновлення та розвитку прикордонних регіонів після війни. Однак, для подальшого розвитку співробітництва необхідно постійно оцінювати ефективність існуючих механізмів співпраці та розробляти нові інструменти, які б враховували нові виклики та можливості. Особливу увагу слід приділити питанням безпеки, інфраструктурного розвитку та соціальної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку та їх адаптація для України. URL: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/> (дата звернення: 10.02.2025).
2. Nelles J., Walther O. Changing European borders: From separation to interface? An introduction. *Journal of Borderlands Studies*. 2011. No. 26(2). Pp. 111–120.
3. Wolodin D., Wyporska K. Twenty Years of Poland–Ukraine Cross-Border Cooperation: Reflections and Responses in the Wake of the Russian Military Aggression. *Space-Society-Economy*. 2024. № 35. Pp. 75–95. DOI: <https://doi.org/10.18778/1733-3180.35.03>
4. Волкова Н. Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-52>
5. Anderson J., O'Dowd L. Borders, border regions and territoriality: Contradictory meanings, changing significance, *Regional Studies*. 1999. No. 33 (7). Pp. 593–604.
6. McCall C. European Union Cross-Border Cooperation and Conflict Amelioration. *Space and Polity*. 2013. No. 17:2. Pp. 197–216. DOI: <https://doi.org/10.1080/13562576.2013.817512>
7. Kalicka-Mikołajczyk A. Europejska Polityka Sąsiedztwa : konstrukcja i charakter prawny. Wrocław : Uniwersytet Wrocławski. E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, 2021, 427 s.
8. Studzieniecki T., Szyda M., Szelągowska-Rudzka K. The Role of the European Union's Neighbourhood Policy in Developing Cross-Border Cooperation in the Polish-Ukrainian Borderland. *Central European Economic Journal*. (2024). Vol. 11 (58). Pp. 364–379.
9. Zarichna O. New Forms of Cross-Border Cooperation, *Management*, 2018. No. 2. Pp. 99–107. DOI: <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2018.2.8>
10. Окуньовська Ю. В. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2022. № 7. С. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2022.7.10>
11. Zhurzhenko T. Everyday Europeanization and Bottom-Up Geopolitics at the Ukrainian-Polish Border. *Geopolitics*. 2024. Pp. 1–43. DOI: <https://doi.org/10.1080/14650045.2023.2283488>

12. Prytula Kh., Łażniewska E. Modern trends and challenges of the development of adjacent border regions of Ukraine and Poland. *Ефективна економіка*. 2023. № 5. Pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.8>
13. Офіційний портал Програм європейського територіального співробітництва та Європейського інструменту сусідства. URL: www.ewt.gov.pl (дата звернення: 20.01.2025).
14. Офіційний портал Програми Interreg NEXT. URL: <https://pl-ua.eu/> (дата звернення: 21.01.2025).
15. Special report “EU support to cross-border cooperation with neighbouring countries” 2022. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR22_27/SR_EU_support_to_cross-border_cooperation_EN.pdf (дата звернення: 11.02.2025).
16. Matviichuk A., Ryzhenko I. Constitutional and legal principles social assistance organization: Polish experience for Ukraine. *Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal “Air and Space Law”*. 2022. Vol. 1(62). Pp. 69–75. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.62.16484>
17. SOS Rescue: центр екстреної допомоги перетворився на гуманітарний штаб. URL: <https://eu4ukraine.eu/whats-happening-ua/news-ua/cross-border-cooperation-project-turns-emergency-centre-ua.html> (дата звернення: 21.01.2025).
18. Pietras M., Baluk W., Perepelycia H. Partnerstwo strategiczne Polski i Ukrainy w warunkach zmiany systemu międzynarodowego. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curii-Skłodowskiej, 2024. 440 s.

References:

1. Tsili staloho rozvytku ta yikh adaptatsiia dlia Ukrainy [Sustainable Development Goals and their adaptation for Ukraine]. Available at: <https://dev.sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/istoriya/> (accessed February 10, 2025).
2. Nelles J., Walther O. (2011) Changing European borders: From separation to interface? An introduction. *Journal of Borderlands Studies*, vol. 26(2), pp. 111–120.
3. Wolodin D., Wyporska K. (2024) Twenty Years of Poland–Ukraine Cross-Border Cooperation: Reflections and Responses in the Wake of the Russian Military Aggression. *Space-Society-Economy*, Vol. 35, pp. 75–95. DOI: <https://doi.org/10.18778/1733-3180.35.03>
4. Volkova N. (2023) Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy z krainamy YeS v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Cross-border cooperation of Ukraine with au countries in the conditions of the russian-ukrainian war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. Vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-52>.
5. Anderson J., O’Dowd L. (1999) Borders, border regions and territoriality: Contradictory meanings, changing significance. *Regional Studies*, vol. 33 (7), Pp. 593–604.
6. McCall C. (2013) European Union Cross-Border Cooperation and Conflict Amelioration. *Space and Polity*, vol, 17:2, pp. 197–216. DOI: <https://doi.org/10.1080/13562576.2013.817512>
7. Kalicka-Mikołajczyk A. (2021) *Europejska Polityka Sąsiedztwa : konstrukcja i charakter prawny* [European Neighbourhood Policy : construction and legal nature]. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski. E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, 427 s. (in Polish)
8. Studzieniecki T., Szyda M., Szelańska-Rudzka K. (2024). The Role of the European Union’s Neighbourhood Policy in Developing Cross-Border Cooperation in the Polish-Ukrainian Borderland. *Central European Economic Journal*, vol. 11(58), pp. 364–379.
9. Zarichna O. (2018) New Forms of Cross-Border Cooperation, *Management*, vol. 2. pp. 99-107. DOI: <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2018.2.8>
10. Okunovska Yu. V. (2022) Transkordonne spivrobitnytstvo z Ukrainoiu v umovakh viiny [Cross-border cooperation with Ukraine in times of war.]. *Visnyk DonNU imeni Vasylia Stusa, Ser.: Politychni nauky – Bulletin of Vasyl' Stus Donetsk National University, Ser: Political Sciences*, vol. 7, pp. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2022.7.10>
11. Zhurzhenko, T. (2024) Everyday Europeanization and Bottom-Up Geopolitics at the Ukrainian-Polish Border. *Geopolitics*, pp. 1–43. DOI: <https://doi.org/10.1080/14650045.2023.2283488>
12. Prytula Kh., Łażniewska E. (2023) Modern trends and challenges of the development of adjacent border regions of Ukraine and Poland. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, vol. 5, pp. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.5.8>
13. Ofitsiyni portal Prohram yevropeiskoho terytorialnoho spivrobitnytstva ta Yevropeiskoho instrumentu susidstva [Official portal of the European Territorial Cooperation and European Neighbourhood Instrument programmes]. Available at: www.ewt.gov.pl (accessed January 20, 2025).
14. Ofitsiyni portal Prohramy Interreg NEXT. [The official portal of the Interreg NEXT Programme.] Available at: <https://pl-ua.eu/> (accessed January 21, 2025).
15. Special report “EU support to cross-border cooperation with neighbouring countries” 2022. Available at: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECA Documents/SR22_27/SR_EU_support_to_cross-border_cooperation_EN.pdf (accessed February 11, 2025).
16. Matviichuk A., Ryzhenko I. (2022). Constitutional and legal principles social assistance organization: Polish experience for Ukraine. *Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal “Air and Space Law”*, vol. 1 (62), pp. 69–75. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.62.16484>
17. SOS Rescue: tsentr ekstrenoi dopomohy peretvoryvsia na humanitarnyi shtab [SOS Rescue: the emergency centre has been transformed into a humanitarian headquarters]. Available at: <https://eu4ukraine.eu/whats-happening-ua/news-ua/cross-border-cooperation-project-turns-emergency-centre-ua.html> (accessed January 21, 2025).

18. Pietras M., Baluk W., Perepelycia H. (2024) *Partnerstwo strategiczne Polski i Ukrainy w warunkach zmiany systemu międzynarodowego* [A strategic partnership between Poland and Ukraine in a changing international system]. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curii-Skłodowskiej, 440 p.

CURRENT CHALLENGES OF UKRAINIAN-POLISH CROSS-BORDER COOPERATION: SECURITY DIMENSION AND PROSPECTS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary. Cross-border cooperation between Ukraine and Poland has gained particular relevance in the context of global challenges and regional transformations. The year 2024 marked the 20th anniversary of the launch of the first Polish-Ukrainian cross-border cooperation programme under the European Neighbourhood Policy. The Interreg NEXT programme for 2021–2027, funded by the European Union, has become an important tool for the development of border regions and strengthening bilateral relations. However, Russia's full-scale invasion of Ukraine in 2022 has made adjustments to all spheres of life, including cross-border cooperation. The war has led to a humanitarian crisis, the destruction of infrastructure and economic losses. In response to this, the European Commission has taken a number of measures to adapt the CBC programme to current challenges. Under such circumstances, the Interreg NEXT programme has become even more important, as it has allowed mobilising resources to provide assistance and strengthen the resilience of the border areas. The program has been used as an instrument in providing humanitarian aid, supporting refugees, and enhancing the resilience of border regions. The programme also focused on enhancing the region's logistical resilience, especially in light of the intensification of hostilities. The article also examines the role of cross-border cooperation in strengthening security in the region and its potential for further development. Joint measures in border security cooperation between Ukraine and Poland are aimed at preventing illegal migration, smuggling and other types of cross-border crime. However, the study also identifies the need for continued evaluation and adaptation of the program to address emerging challenges and opportunities. The paper concludes by emphasizing the importance of cross-border cooperation in promoting regional stability and supporting Ukraine's integration into the European Union. It highlights the need for long-term support, addressing the consequences of the war, and deepening cooperation in areas such as security and infrastructure development.

Keywords: Polish-Ukrainian relations, European Union, Interreg Next, cross-border cooperation, regional development, sustainable development, humanitarian aid, security.